

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของ
โรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก)

ผู้วิจัย ทองมัน สิทธิกัน

ปีที่วิจัย 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) 2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) 4) ประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อการการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก)

กระบวนการวิจัยมี 4 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) โดยดำเนินการระดมความคิด (Brain storming) ร่วมกับคณะครูโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) จำนวน 59 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) จำนวน 15 คน และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2. สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) ประกอบด้วย 1) การยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) จากผลการระดมความคิดและผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การตรวจสอบความตรงและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น ของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 3. ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และคณะทำงานผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียน จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ในปี 2560 และ 4. ประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลาญบางกอก) รวมทั้งสิ้น 444 คน

ผลการศึกษาพบว่า

สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลายูบางกอก) พบว่า เกิดจากปัญหาหลายๆ ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ครูไม่เข้าใจหลักสูตรที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ตอบสนองความต้องการและความสามารถของนักเรียน ทั้งการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลภายในโรงเรียนไม่สม่ำเสมอขาดการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ไม่ตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตร ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน การผลิตสื่อ ยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนยังไม่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการมีส่วนร่วมระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนยังมีน้อย การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดูแลไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า ครูใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆไม่ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอนส่วนใหญ่ไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดกิจกรรม/โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลายูบางกอก) พบว่า มีความตรงและมีความเหมาะสมมากสำหรับนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นใน 5 ด้านคือ 1) ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านมลายูบางกอก) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำปีที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ความสำคัญกับความ เป็นท้องถิ่น ความเป็นไทยและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่น ความเป็นไทย และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมาสู่การจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ และติดตามผลการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่น ความเป็นไทยและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมาสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานสัมพันธ์กับชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีแผนจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ จัดทำ/ผลิต/ใช้/เผยแพร่สื่อการเรียนรู้เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และรายงานผลการประเมินและนำมาปรับปรุง/พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผล การนำหน่วยการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี หรือการเรียนรู้ศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมแนะแนวการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามบริบทของโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่น ความเป็นไทย และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนา การดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้มีทักษะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณลักษณะของสถานศึกษาพอเพียง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น และบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองโดยภาพรวมที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคณะทำงาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก